

9) Parafia Strzygi w świetle wizytacji z roku 1775

Liczne wizytacje parafii w Strzygach pozwalają na uchwycenie zmian dokonujących się zarówno w wyglądzie świątyni, jak i jej wyposażeniu na przestrzeni wielu wieków.

Z wizytacji sporządzonej w roku 1775 zachował się opis położenia parafii w Strzygach: „...parafie przyległe są temu kościołowi: Osiek na północ, pół mili, Sadłowo na wschód mila, Rypin na południe trzy ćwierci mili, Radziki na zachód mila. Te wszystkie w diecezji plockiej. Miasteczko Rypin w Ziemi Dobrzyńskiej, miasto Brodnicę w Ziemi Chełmińskiej i rzekę Drwęcę o półtorej mili, którą spuszczają drzewo do Wisły, ma przyległe. Płynie w środku tej parafii rzeczka Rypienica nazwana, lecz do nawigacji nie sposobna. Ta Rypienica cztery wsie dzieli od kościoła: Długie, Kozłowiec, Warpalice, Tomaszewo. Żadnych jednak powodzi nie bywa, ani przeszkody chodzenia do kościoła. Ten kościół za parafialny uznany po zniszczeniu kościoła w Długim, gdyż przed tym miał być tylko filią do Długiego...”.

Do tutejszej parafii należały wsie Strzygi, Sumin, Sumówko, Wólka, Tadajewo, Tomaszewo, Warpalice, Długie, Kozłowiec „te wsie są jednego Pana. Innych wsi nie ma ten kościół. Ludzi do komunii Wielkanocnej liczy się 692. Wszyscy zadość powinności swojej czynią i tego roku uczynili. Nie sposobnych do komunii 173, Lutrów 144, Żydów nie masz. Ta parafia najdalej ciągnie się na pół mili, wszcz ćwierć mili...”.

Wewnątrz kościoła znajdowały się w tym czasie „ołtarze trzy nowe snycerską robotą z portatelami konsekrowanemi przez JWJX Biskupa Fabiana Płaskowskiego sufragana chełmińskiego roku 1765 dnia 16 lipca. Z nienaruszonymi pieczęciami, trzema obrusami zawsze przykryte. Te ołtarze są z zasuwami i obrazy w nich z poprzedniego malowania...”.

Sprzęty liturgiczne

W roku 1775 na wyposażeniu kościoła parafialnego w Strzygach były: srebrna monstrancja ze złoceniami, puszka do chorych, dwa kielichy z patenami, krzyż, 23 wota dziękczynne, 4 ornaty, 3 kapy, 7 alb, 6 komży, 7 małych komży, 4 korporaly (rozkładane serwety na ołtarz), 14 cienkich obrusów, 5 grubych obrusów, 4 tuwalnie, 9 ręczników, 5 humerałów, 24 puryfikaterze, 10 burs (w tym 2 dla chorych), 10 welonów, 4 pary firanek, 2 birety, fartuszek z muślinu do paschału, 12 wielkich lichtarzy cynowych, 4 mniejsze lichtarze cynowe, 4 ampułki, miseczka, krzyż, łódka z łyżeczką do kadzidla, sukienny baldachim z karmazynu, 2 chorągwie adamaszkowe, dwa proporce kitajkowe i obraz do noszenia podczas procesji ozdobiony „snycerską robotą”. Znajdowała się ponadto para połamanych lichtarzy spiżowych.

Do przechowywania świec służyła szafa z szufladami. Ponadto „dzwonków 6, siódmy przy zakrystii, ósmy przy woreczku, z którym chodzą po kościele podczas

kazania”. Uwagę wizytatorów zwróciła ozdobiona snycerską robotą ambona oraz murowany chór z pozytywem o 9 głosach. W nawie głównej stało w tym czasie 8 dębowych ławek wysadzanych herbem kolatora świątyni. Wierni mogli się spowiadać w dwóch konfesjonałach.

Do chrzczenia neofitów wykorzystywano „*chrześnicę*”, czyli chrzcielnicę ozdobiona detalami snycerskimi „*in formam novis*”. Na jej przykrywie widoczny był święty Jan chrzczący Pana Jezusa. Wewnątrz stał kociołek koprowy z metalową łyżką. Najświętszy sakrament przechowywany był w nowym tabernakulum. Było ono „*nowe, snycerską robotą, kitajką karmazynową obite, w którym się chowa Sanctissimum, na zamek francuski się zamyka...*”.

W trakcie pogrzebów wykorzystywano nową lampę z mosiądzu, stary trybularz i katafalk pod trumnę z wielkim całunem. Na wyposażeniu był także stary całun „*na mary*”. Ponadto tutejszy proboszcz mógł wykorzystywać 4 czerwone sukna – dwa na gradusy, a pozostałe dwa do przykrycia ołtarzy. Mszał spoczywał na poduszce. Opłatki i hostie wypiekano na „*żelazie do pieczenia (...) starym*”. Księgi liturgiczne stanowiły 3 wielkie mszały, 2 agendy i Ewangelika – „*oprócz tych xiąg i metryk znajduje się jeszcze różnych xiążek przez antecessora mego kościołowi legowanych testamentem 28*”.

Stan świątyni w roku 1775

Podczas sporządzania akt wizytacji kościół był w dobrym stanie. Podobnie opisano drzwi i okna. Ponadto „*brama i babieniec na zamek zamykane i na kłódkę. Dach i wieżyczka z sygnaturkiem, murowane, dachówką pokryte. Dzwonnica murowana, w której dzwony, czy konsekrowane nie wiadomo. Cmentarz w palisady między słupami murowanemi obwiedziony. Brama do niego murowana z furtką. Druga fortka do plebanii. Te się zamykają na żelazne zakładki dobrze. To wszystko nakładem Wielmożnego Kollatora [Michała Cissowskiego]. Rezydencja plebańska pod dachówką i dwa sąsiedki przez antecessora mego wystawione. Reszta budynków przez terażniejszego plebana, które to budynki w dobrym są stanie, bo wszystko nowe. Jarmarków żadnych nie bywa. Kośnica [kostnica] nowo wymurowana, dachówką pokryta. Rezydencja promotora przez Wielmożnego Kollatora jako fundatora za konsensem [za zgodą] Prześwietnego Konsystorza plockiego na plebańskim gruncie postawiona, za co W.Kollatora w polu grunt odebrał. Do reparacyi budynków plebańskich pleban obowiązany”.*

Proboszczem tej parafii w omawianym czasie był 43-letni ks. Jakub Ciecierski (1764-1808). Posiadał on „*czeladzi sześcioro uczciwych*”, którzy zajmowali się księżym inwentarzem w postaci jednej pary wołów, krowę, dwie jałowice, parę koni, 4 maciory, cztery półroczne prosięta, siedem gęsi, sześć kaczek i cztery kury. Proboszczowskie pola zasiane były zbożem jarym i oziminą. Wśród sprzętów gospodarskich w obrębie plebani był wóz okowany „*z wagą poślednią*”, pług z żelazami, kołkami, jarzmem, radło, siekiera, toporek, dwa

stare drybusiki, dwa węgorki, szondy, koryto do paszenia wieprzy, dwie stare półbeczki, dwie ćwiartki, dwie kłódki do zamykania, rydel, dwa stoły i cztery stołki. A starej spiżarni przechowywano cztery korce żyta i półtora korca słodu.
Radosław Stawski

Na podstawie:

P. Gałkowski, K. Grażawski, Strzygi w ziemi dobrzyńskiej (monografia wsi i parafii), Brodnica-Osiek-Rypin 2006.